

ხედავთ. საბჭოს წარუდგინეს აგრეთვე უფრო წვრილდანი პროექტები, მაგალითად: შეცვალა შევერების ხელახლევის კანონის, რომელიც ტუის დაცვას შეეხება, ჭირანხულის დაზღვევის შემოღებას სურვილსა და სხვა და-სხვა... ეს იყო და ეს...

როგორც ვხედავთ, ბევრი განმარტება და დიდი ჩაუქრება არაა საჭირო, რომ დაგვრწმუნდეთ, მისიძებნა თუ არა საბჭომ ის უმთავრესი, ის უდრამისი მიზეზი, რომელიც დასცა მიწათმომპყმეების მფლობელობა რუსეთის მიწისაში; მისიძებნა თუ არა ის უდრამისი წამალი, რომელიც უნდა განკურნოს მეურნეობა დიდის სენისაგან...

რუსეთის მეურნეობა საშუალოდ ვეღვადავებს, რომ ერთი უმთავრესი მიზეზი, რომელიც სწავრავს რუსეთის მიწათმომპყმეებს, რომელიც ათერნებს იმისის გუელტურის წარმატებას, მიწის ნაკლებობა, გლეხის წადვილება სიმცირე, საზოგადო მიწის მფლობელობის მარწმუნობაა. რუსეთის მფლობელობის მარწმუნობა, რომელიც მთავრობის და ერთად მთავრობა, ცხადად ამტკიცებს, რომ სანამ არ გაძლიერდება გლეხის მიწის მფლობელობა, მანამდის უკიდვივც ცხად გლეხის მეურნეობის გაუმჯობესებისათვის ამაო იქნება. მეორე მიზეზი, რომელიც დასცა და გააძლიერა რუსეთის მიწათმომპყმეი, ის განრეობება, რომ გლეხს მეტეს-მეტე გარდასახდა აწვევს კისერზე. ფინანსთა სამინისტროს გამოანგარიშებით, 1895 წ. სახელმწიფო შემოსავა-

ლი იქნება 1,214,378,000 მანათ. თითქმის ორი მესამედი ამ ბურეზელის ფულისა მიწათმომპყმედს უნდა გარდაედეს. ამას მიუხეობთ კიდევ ბევრი სხვა-და-სხვა ადგილობრივი გარდასახადი და მერე წარმოადგინეთ, როგორ უნდა გაუმჯობესდეს ამ საბჭოს მიწათმომპყმეებმა? გარდასახადის შესატანად უნდა გაუფლოს თითქმის მთელი წლის შემოსავალი და სხვაში ადრე რჩება-რა, არა თუ მეურნეობის გასაუმჯობესებლად, არამედ წლიური საზრდობაში.

მოსაზრებელია, რომ საბჭო, რომლის მოვალეობაც წვრილდანი სავნების განხილვა-ვი არ იყო, არამედ საქმის დრმად გამოკვეთვა და უმთავრესის მიზეზის აღმოჩენა, ზემო-აღნიშნულს ორს განრეობას მიაქცევდა უკრადელებს; მაგრამ არც მიწის სიცოცხლე და არც გარდასახადის სიმძიმის შესახებ საბჭოს კრებებზედ კრინტი არ დაძრულა!..

ამ საბჭოს დადგენილებანი თუ რუსეთის გაჭირვებულ მეურნეობისათვის თითქმის უსაყოფად ჩაივლება, მაშ ჩვენის ქვეყნის შესახებ რად გვეუბნის იქ, რუსეთში, იმ წვრილდანი საშუალებათა განხორციელებას, რომელიც საბჭომ გამოარგია, არაბა ივისრებს; ჩვენში-ვი ეს მოვალეობაც თუ ადმინისტრაციის მთავრის, ადვილი მი-საძვიდრია, რა სიყუთვს მოკვება?..

ლალი.

ახალი ამბავი

* * * ხელმწიფე იმპერატორის ნება-რითი ფინანსთა მინისტრს მიანიჭებია უფლება ბანკების რეგისიის მოხდენის. ამის ძალით საქორიდ ღაუ-ნახავს რეგისია, სხვათა შორის, ტუი-ლისის სათავად-ანაჟრო ბანკის-ც-სარეგისიოდ დაუნწავს ბანი ღაუ-რე-ცი და მისდა თანამეწვედ ბბ მი ბა-რანეცკი და დენელი). გუშინ ოთხს მარტს ხსენებულნი ბირნი მისულან ბანკში, წარუდგინათ ფინანსთა მინისტრის მოწვევით და მაშინვე შესდგომან რეგისიას. მისვლისავე უფალ შეუშოწმებით კასსა და ამ დღეს რეგისია ამით გათავებულა.

* * * მოვადგინებ მკითხველებს, რომ დღეს, 5 მარტს, არის დანიშნული წერეთლისაგან გამავრცელებულ საზოგადოების კრება, რომელიც ამ ორს კვირის წინად არ მოხდა მხოლოდ იმიტომ, რომ კრებას წევრთა საქორი რიცხვი არ დაეწრა.

* * * ცნობილი ლექტორი ვ. ი. ვარაზევი ამ დღესში დაიწვევს ლექციების კითხვას ელექტრონის შესახებ.

* * * ორშაბათს, 6 მარტს, ტუილისის

*) ბანი ღაუცი არის (Совѣтникъ Главной Дирекцїи Земскаго Кредитнаго Общества Губернїи Царства Польскаго, ბანი ბანკის-ც-სარეგისიის-სექციის საბჭოს ხელმძღვანელი დირექცია და ბანი ღაუცი-კრის შესრულებული სტუდენტი.

საბჭოს კრება მოისმენს ხმოსანის ვარ-თანოვის მოხსენებას სტენოგრაფის შემოღების შესახებ.

* * * დღეს, 5-ს მარტს, ბანკის სა-თავადო დარბაზში ხელ-მეორედ და-უკანასკნელად გამართეს წარმოად-გენას ჩვენის დროის თვალთმაქი. ა. ახლოვი, წარმოადგინო იქნება, სხვათა შორის, თაგის მოკლე... დასასრულ დაწმურეთა დასაწმურე-ნებლად ბ. კობლოვი აშხნის ამ საი-ღუმლოს.

* * * გავით „კავკასის“ სიტყვით ამ მოკლე ხანში ტუილისში ჩამოვა სახელ-განთქმული ტენორი მაძინი და კონცერტს ტუილისის სათავად-ანა-ჟრო ბანკის თეატრში გამართავს.

* * * გუშინ-წინ, 3 მარტს, ბათუმი-ში შესდგა კრება ახლის საორთიკრო-თა საზოგადოების დამფუძნებლისა. ეს კრება იყო გაგზავნილი 1 მარტის კრებისა. თავმჯდომარის ბ. ნის ბიკო-ვის წინადადებით კრება შეუდგა სა-ზოგადოების მმართველობის არჩე-ვებას, ბარათებით დასახლებულ იყ-ვნენ შემდეგი კანდიდატები: ბანი ბიკო-ვი-48 ხმით, შალანსკი 26 და ბი-ლიტერატორი-4. პარველად და მე-სამემ უარი განაცხადეს მმართველო-ბის თავმჯდომარეობაზედ. ამის შემ-დეგ კრებამ ერთ-ხმად თავმჯდომარედ ბანი შალანსკი ამირჩია, ხოლო დი-რექტორებად პარონეკოვი და გრა-მოკოვოვი. ამავ კრებაზედ, სხვათა შორის, გარდასცდა, რომ პირველს წელიწადს ჯამაგირად დაენიშნებო-წმინდა მოგების 50%.

ეს საზოგადოება ნამდვილი ქართუ-ლი დაწესებაა და საკვირველია, რომ

დასახლებულს თანამდებობაზედ არც ერთი ქართველი არ არის ამორჩე-ული.

* * * ახალ-სენაჯი: 15 თებერლი-დგან ამინდა პირი იცვალა. მუნებ-ერთობა ქონქულიანი და მოლუშულია. სიკვებებიც საკმაოა. იანვარი ხევის ავეჯდენენ, მაგრამ თებერვლმა უცებ შეაჩერა. საკვირველი უფროს არის, რომ განახლებული კარზედ გვიღვას და თოვლი-კი თოვლითაც არ დავეინ-ახავს. საზოგადოდ ამბობენ, რომ ასეთ-მა ზამთარმა ცული შედგინოს და მართლა აქეთ სხვა-და-სხვა ავადმუ-ფობამ იჩინა თაგი, მაგ., მქვალმა, ან-თამბა, სურღო-ხევილამ და აკიც-რამა.

საქორია ჩვენს ქუჩებსა და ფან-რებს მომეტებული ყურადღება მი-ცემდა, უდგანაც ერთიც და მეორეც დიქსია კრადლებს. მესტადრ ამ-გვარ ცულს ამინდებში.

შედეგის განხორცილება.

ბანი ჩორია* გვახვავს, გვახსოვრათ შე-მდეგი შედეგმა, რომელიც მას წარღლი-მწარალი პოეზია № 43 მოჰსძლია, ამ ფე-ლეტონის პირველ სვეტში ილიადადგან ამი-თხელად ორი სტროქითი ლექსი აქა-და-ბეჭდილია.
* რისთვის, დეზობრათ, შენ შეაქ-აქილესი, ძე პელებისა!
უნდა იყოს:
* შენ შეაქ, დეზობრათ, რისთვის აქილესისა, პელებისა.

სამხრეთის საზოგადოების კრება.

3 მარტს შესდგა კავკასიის სამეყ-რნეო საზოგადოების კრება. თავმჯ-დომარემ მოახსენა კრებას: დღეს მო-

სანი კაცია. მთელს ჰამპარში იმის ტლონი არა ჰყავს, სიმონა ყვე-ღანდ და ამიტომ მიღებულია; სა-მუშაოც ხომ ყოველთვის უღვევილი ვქვს. იგი ამუშავებს რამდენსავე ხე-ლოხანს და თვითონ-კი ნაცნობს ხა-ლში დაღის საქმის საშოგად. სი-მონამ, როცა გაიგო სტუფანეს ავა-საკობაზედ ხელი აუღლია, მაღინა გაიხარა, დაუნწმინდა დღეში ორი მა-ნეთი და საუკეთესო საქმეზედ დაა-ყენა.

როგორც ზემოდა ვსთავით, მხატ-ვარი სიმონა მაღინა გულ-კეთილი კაცი იყო; ჰკრწმობდა სტუფანეს ცულს მდლომარობას და ყოველს დღისს მდლომარობა, როგორც შეე-ცვალა იმისი ხე ჩვეულება, და კიდევ არიგებდა ამნარად: „შელო ცაცი, აღარ შეშვენიის შენს ხანს წინადადლი შენი ხასითი, ახლა უნდა გამოიკვა-ლო, უნდა დაბინდვდ ერთს ადგი-რას, შეართო ცოლი და მოეწყო პატონისის ცხოვრება. არ გინწნებ, ბანი შენმა დალოცკვლიმა ოქრის ხელმა არ დასტოვოს კვალი ამ სა-ფელში? ნუ თუ ვერა ჰკრწმობა შენს საქციელს, რომ ჰმუშაობ მთელს დღეს საბჭოში ამოწმუწული და იმ ძვირისა, ოფლით ნაშოვნს ფულს-კი სამიკო-რებში ფლანცე? თუ მე დამიჯე-რებ, სულ მცირე ხანში მოგიხეჭ-ღარსეული კაცის სახელს“. ამ სი-ტყუებს ხშირად ეტყობა პატონისის სიმონას; მაგრამ ნათქვამია: „კარგის მოქმედს, კარგი გამგერე უნდა“. და ცოცია ხომ კარგი გამგერე არ იყო. გავიდა სულ მცირე ხანი და ცა-ციამ ისევ დაიწყო ჩვეულებრივი ქე-იფი: შევიღოდა ხოლმე მიკიტან-

თან და მარტანბლის კლოთი დი-ბანბედა: „მოითა ექსი ხელადა ღი-ნა“. იქნება გეგორის მკითხველი, სწყინდა მიკიტანს ასეთი საქციელი ციციასი?

სულაც არა ისიც სწრაფად მი-ახანბედა: „მე წუთას, შენიკირიმიე“ და დაუწყოივებდა სასევ ხელადებს მაგდაზედ. მთავარი ციაცია ბევრ-ჯელდ ქუჩაში გარბულია; მაგრამ ბევრ-ჯელდ წაუყვანიათ პოლიციისი, მაგრამ ციციას ამისი არ ჰრცხე-ნოდა, რადგან უკვე იმეჯდარი ჰქონდა მკალ-რბოლში ეს სენი. ცა-ცია თუმცა ლოთობდა და ხშირად ცივ ღამობით ქუჩაში რჩებოდა, მა-გრამ საკვირველი არა აგებულების იყო: არავითარი ავადმყოფობა არ ეკარებოდა იმის სხეულს და მუდამ ყოჩაღად ჰკრწმობდა თავს. თითქმის ამავე დროს ჰიდაობის ხალისი-ცი ჰქონდა და ძნელად თუ გაუღასავი გაღურჩებოდა ვინმე, ვისა-კი ხელს წაუღებდა.

როცა სიმონა ეტყობა: „ციცი, რად სხადიხარ მაგ საქმესა? ის გა-ჩემდებოდა და ვერ ახერხებდა სანა-სუხო სიტყვებს, თუ მც-კი რამდენ-ჯერმე უთქვამს: „მე რა ესაქმება, მოგაძვცა ვიცი და ჰამაცაო, ვი იმის, ვისაც არც მოგებია შეუძლიან და არც პაბოა“.

— კაცო, განა ავითი ჰამა უნდა რომ დიითრები და აღარა გავგებე-რა თავ-ველდს? თითქმის დღესა და ღამეს, დიდსა და პატარას ვეილარ-სტენობ. განა გვ არის ქვივი? აი, ჩე-მი ძმაო, ქვივი და დროს გატარება რა არის: როცა კაცს ჰსურს ღებნა, ქვივი და ღებნის სმა, ისიც არ უნ-

და ავიწვლებოდეს, რომ ღიწრა და სხვა ამნარია სასმელების ბრინსა-ცი შეუცვლის აზრს და ამის გამო ყო-ველს წუთს უნდა თვალ-ყურს ადევ-ნენდეს თვისის გონების მოძრაობას და თუ შენიშნა რომ ცუდი, უნდა დაეხსნას და განშორდეს, რადგან ის ღიწრა აღარ არის, რომლისაგანაც ჩიტი ეცხება მომღებნა. ყოველი კაცი სეამს ღიწრის, მაგრამ ყველას ის არა აქვს აზრად, რომ მოვიღიხი-ნო. ზოგს ძველადანვე ჩვეულებად აქვს ყოველ დღეს სმა, მაგრამ მცირედაც თავისი დროზე, ზოგიც მხოლოდ იმიტომ სეამს, რომ ურჩე-ვენ მეურნეობაში, ღონე და სისლთ მოგებატებოდა და ზოგიც საღიხილ-და. მაგრამ განა ის ღიწრა ღიწრა, რომ დიითრო და გონება დაჰკარგო? ვლან-ძლი ხალხს, დამტკირთა ჯამ ქურე-ლო, ქუჩაში ვისმეს დაეჯახო, წაგებ-და მთელს ქვეყნის სას-ცილო შეიქე? რა, შელო და მშაო, ეს ღიწრა არ არის, ეს ისეთივე სატრა-ლი და სამგლოვიარია, როგორც სასიკვილო ჰრლობა, ეუბნებოდა მრავლად გამოცდილი არ შეფლის გრწმობით გამსჭვალული სიმონა.

სტუფანემ ყველა ამ სიტყვებს ისმე-ნდა და პასუხ-კი ვერ ახერხებდა: ან რა ეთქვა? რა ჰქონდა სათქმელი? ისიც კაცი იყო და ჰკრწმობდა, რომ ყოველივე ამ მათალი იყო და ვე-რაიეთარის პასუხით ვერ გავიართ-ლებდა თავს. იმის ამ დარეგების დროს იწაოდა წარმოუდგებოდა ხოლმე თავისი ნამოქმედობი, ნათლად დაი-ხანხავდა, თუ რა გაბედულება ჰქონ-და და როგორ იყო იმისგან განდევ-

ნილი პატონისანი აზრი. წარმოუდგე-ბოდა თითქმის ისიც-კი, თუ ვსივი-ლი შეურაცხებოდა მიეყვებნება. მო-ავანდებოდა აგრეთვე ისიც, თუ სიმთავრალის დროს როგორ შეტრა-ლებოდა სტუფანეს სოფლის-მფლობე-ლებს იმიტომ, რომ გლეხმა უწებუ-რად მხარი წაჭკა. თითქმის ისიც-კი განხსნდა, ჰქონდა მისი დროს რო-გორ ამოაკალა ერთს გლეხს ქისა, რომე უზიაც სამი მანეთი იყო და, როცა გაიგო გლეხმა ფულის დაკარ-გევა, როგორის მუშაობით და-იწყო ღიწრა, რომლის ხამაიაც იხატებოდა ათასანობი ტანჯა-ვაგებ-და თვითონ-კი იცხენ, იმის მასლობ-ლად, მიკიტანისგან ამწყოივებულს ხელაუგებან, თავისი გამწმუნებანი ხე-ლი-ხელს გადახვეული ასე იღერდა:

„უწწათ კისამ ღვინისა შესს სადღებმეჭლოს და გაუმარჯოს ზგესს საქართვალის.“

ვინ იცის, კოლმე დაუნწინა რომ წარ-მოუდგებოდა ხოლმე თვედ წინ, რა-მეთლი მოგონებაც სირცხვილს აგე-რწმობებდა და ისიც გამოეყვალ-გა-ჩემებოდა უარესი ენობრეულობა.

სტუფანემ ერთხელ დააბარა ლო-თობაზედ ხელის აღება და იქ-ნებოდა კიდევ გადასწეოდა, რომ შენობევის არ შეშალა ხელი. იმ საყოფადისთვის სულ მცირე რამ ჰქმარდა, რომ ჩვეულებრივს ლოთობ-მას შესდგამოდა. შევიღოდა მიკი-ტანთან, აკოციასი დასაღვევად, შემე-დებოდნენ მამიკიტანი, ვითომდა პა-ტონს საცემლად დალაღვევებდნენ ერთს, ორს, სამს და ასე თითქმის დათო-რბდნენ. ამა ახლა მოდის და მოითმი-

ნისი სტუფანემ, რომ თითონაც არ ჩამოსხმევინოს. ისიც იყიდა არაყი იქნებოდა, თუ ღიწრა და გამართე-ბოდა ჩვეულებრივი ღიწრა.

როდესაც სტუფანემ დააბარა ლო-თობის თავის დაუნწინა, მართლად თი-თქმის მთელს ექვს თვეს არა სეამდა და ამ ხნის განმავლობაში შეგვარვა რამოდენიმე ფული, მაგრამ თვის-და სა-უბნელურად ერთს დღეს შევიდა, აკო-ციასი დასაღვევად მიკიტანთან, შემეხდნენ მამიკიტანი, დალაღვევინეს რამდენიმე „არტაკ“ და შეუბურეს ტვინი; სტე-ფანესაც დაეიწვეა თავისი აღ-თქმა, პატონისანი ცხოვრება და დი-წყო ისევ ჩვეულებრივი, დალაღვე-მად მიღვენიდა. ის განა ფულთან დროს სჯერდებოდა მას? არა! უფუ-ლობაშიაც სეამდა, მაგრამ ვი იმ მსამს! მეღუქმე ბეღლითი შეპბღე-როდა, მაგრამ როგორ შევიღო ხმის ამოღება და, თუ ეტყობა რამეს, მა-შინ თვითონ იყოდა სტუფანემ. მი-ულწმომოღვეწეწედა მთელ დუქანს და ნიშნის მიგებით ეტყო-და: „ამა ახლა გამომართობი“, თუ-მც-კი არც სტუფანემ დალაღვეო-ბოდა მიპხვედარი თავ-პირში მძღა-ვი მუშტი მიკიტანისა და ბევრ-ჯელ-ღარტყინა ეტყობა, მაგრამ რა... სტე-ფანე ვეღვას არ შეეშალა ხელი. იმ და ეტყობა არ მიანდა და დედა-მი-წა ქალმანა!

ხოლო ამ უკანასკნელ დროს-კი სხვა ნაირად დაუტრიალდა ბედის ჩარხი. ის ახლა დასწეწლდა, ღონე გამოვლიდა და ვეღარ ჰმმარო-ბდა იმ მარტყინა ხელს, რითაც თა-ვი მოსწონდა. ახლა-კი წულში მო-

ვილაპარაკეთ ძვირფასის მცენარეების გაშენების შესახებ კავასიაში, რადგანაც პურისა და სიმინდის მოწყობა ხელს აღარ აძლევს ადგილის პატრონს, იმიტომ რომ ამ ნაშენშენების ფასი ერთიანად თანდათან ვარდება.

აგრეთვე მათი ტიპოვები წაითხობა რეგულარული, რომელშიაც კრებსა უხვ-სნაქ შეურთობის საჭიის დაცვას და სრულიად შეურთდა თავმჯდომარის აზრს.

დაიწყო მერე მასი იმის შესახებ, თუ რა მცენარეების გაშენება უფრო სანაირბლო იქნება და რა უნდა იყოს სპეციალური ძვირფას მცენარეებთათვის. ზოგნი ამბობდნენ: ხეხილის მოშენება საზოგადოდ, მოსტრების გაშენება, მევენახეობა რბილინაღური, მუხარაგაშენება, ბაშის მოყვანა, თამბაქოს მოყვანა და სხვა უფრო სანარგებლოა, მეორენი-კი ამ ძვირფას მცენარეებზე ასახელებდნენ უკეთესი ძვირფასი ხეხილებს, ფისტაშუკას, ფორთხახლს, ზეთისხილს და სხვას.

ამ საგნის გამოკვლევის შემდეგ საზოგადოება ორ დასად გაიყო. ერთნი იმ აზრისანი იყვნენ, რომ მალე შესდგეს კომისია, დაიყოს ამიერ-კავკასია რაიონება და შეეუბნებოდნენ ძვირფასის მცენარეების გაშენებას, უამისოდ ჩვენებური მუშენება ყოველთვის უნდა იქნება ჩამორჩენილი. მეორენი კიდევ იმას ამბობდნენ, რომ ჯერ ჩვენ ძვირფასის მცენარეებისათვის სადა ვეკლავიან, ჯერ უნდა ვეკლავდეთ აბაღის კულტურის მცენარეების, პურისა, სიმინდისა და სხვა ამგვარის მოყვანის ტყეხიკა გაავრცელებდეთ; ვასწავლოთ მიწების გა-

პატრება, ისე დაეწინაურეთ ამ მცენარეების მოყვანა, რომ ითქვას მთავრად უმალეს წყურთლადვე არის აყვანილი და აი მაშინ შევდგეთ ძვირფასის მცენარეების გაშენებასა.

კრება იმ აზრს დაადგა, რომ ხალხში საჭირო სამუშაოები კლანდარად არის გაგრძელებული. ამიტომ საჭიროა ვეკლავდეთ უპირველესად ეს კლანდარად გაგრძელებულ ხალხში ფერმებისა და გამოსაცდელ სადგურების დაარსებით, აღვიმალლოთ და გავავრცელებდეთ დაბაღის კულტურის მცენარეების მოყვანა და მოვლა და მაშინ ჩვენთვის ადვილი იქნება ამ მცენარეებზე ფერმები და მათი გაშენებისა.

დღესასრულ თავმჯდომარემ აწვინა წევრთა ერგონიდან მოტანილი წითელი მიწა, გამოიწვარის აგურის ფრისა და შავი. ამითა ზოგიერთნი მიწის აპატრებებო.

კრება სადას თერთმეტზე დაიშალა.

ქ. ო. მ. ს. მ. ნ. დ. მ. ს. ი. ა.

ახ. სანაქი. „ივერიის“ მე 44 № ში დაბეჭდილია წერილი ბ. ლუკა ხუნჭარაძის დანიშნული ჩემდა სავსებით. ავტორი წერილისათვის იმართლებს და ამბობს, ვითომც მე მისთვის ცილი დამწმენების.

ჩემი დაწერილი კორესპონდენციად დასაჯერა აწვინილი დაწერილი და სრული სწორი დაწერილი, ბრძანებს ბანი ხუნჭარაძე, რადგან ჩვენს ვ. ი. (ივლისიდან იმის საბოქალო) ზეუღლის მზრუნველი, ვითომც სრული მუყარობა ვსუფედეს ნება მიბძებუ, ბ-ნი ლ. ხუნჭარაძე, მოგახსენოთ, რომ დიდად სცდებით,

ის ჯერ ისევ სამის წლისა იქნებოდა, რომცა მამა მოაყვდა; დედაც მისხვარაბა და ქვირ-იხარბამ გადიოყლო; თუმცა ჯერედ ისევ ყმაწვილი ქალი იყო. იმითა სახლ-კარი და ყოველთვე ის, რაც-კი გლეხის ოჯახს შეუდგენს, ყველა დიხატეს მოვალეებმა და მყდრის დამმარხველებმა. დარჩა უნუგეზოდ ოთხის წლის სტეფანე, რომელსაც ჰყვებოდნენ გულ-კეთილი მეზობლები. მისთვის აღარ არსებობდა შრომობიერი ზრუნვა-და-რეგება, იმისთვის აღარ არსებობდა ის, რაც ახარებს და ტკიბობს მცირე წლოვანს ბავშვს; მოაკლდა ყოველისფერი, ჩასყვანა ცხოვრების თანა მან-ფერი ვარსკვლავი, რომელსაც-კი უნდა ეჩვენებინა და გაეკვლია იმისთვის სწორე და ნაყოფი გზა; იმის ნაცვლად აღმოუჩნდნენ ისეთნი წინამძღოლნი, რომელთა მეხობება შესაძლებელი იყო სტეფანე ერთიანად დაღუპულიყო.

იგი ახლა ლექსისათვის ის მიწინებობდა მეზობლებს, როგორც ზოგიერთი შინ გაწვრილი პირუტყვი თესქტრის ხოლმე თვის პატარანს. თუმცა გულ-კეთილმა ხალხმა მღვდელს სთხოვა: „მამაო, საშუალება რამ გამოუძებნე სტეფანეს აღსაზრდელადო“, მაგრამ მღვდელმა უპასუხა: „მე ჩემი წილების აღზრდაც გამჭირვებია და სხვისას როგორ მოვუაროვო“.

გადიდა დრო-გამი და სტეფანე სულ ისევ ისე ღვთის ანახარად ევლო; მზრუნველს მეზობლებს დღით-ღამე ეტყობოდა გულ-გრილობა და პატარა სტეფანეც უშმატა კარ-კარ წოწილით. ძმნძებში

მით უმეტეს, რომ თქვენი პირველი წერილი, სწორედ მოგახსენო, არ გქონდათ კარგად აწინადაწინილი. ამასთან თუ ზეუღლის მზრუნველობა და სხვებში, რატომ იგი არ ახსენეთ მხოლოდ თქვენს წერილში. ხომ ზეუღლი არ გავტოვებთ ერთის სიტყვაც ნახსენებში? მაშასადამე სახეში გქონიით სამეგრელო და არა ზეუღლი. მაგრამ წარმოვიდგინოთ, რომ ზეუღლი იგი გქონიით სახეში განა თქვენს საბოქალოში ქურდობა არ არის? რატომ თქვენს საბოქალოს ხორბლის საზოგადოება გაიწყდებოდა, საიდაც-ც ამ უქანასწელს დროს ვერაფერი სანუგეშო ამბები იმისი.

ტრიფონ კლანდარი წერილი.

რუსეთის ცხრამედი.

კომისიას, რომელსაც მინდობილი აქვს შეიმუშავოს საბოქალო განათლების გაუმჯობესება, სხვათა შორის, სახიროდ დაუნახავს პეტერბურგში ახალი საბოქალო ინსტიტუტის დაარსება.

პეტერბურგის გაუმჯობესების სიტყვით სამიწ-მოქმელი სამინისტროს განუზრახავს, რუსეთში დაარსის წელს რვა აგრანომიული სადგური.

სავლოქსერო კრებაზე, რემელიც ახლა მიწვეულია პეტერბურგში, სამიწ-მოქმელი სამინისტროსაგან, სხვათა შორის, დაესწრება ოდესის უნივერსიტეტის პროფესორი მელიქიშვილი.

ზემოხსენებულმა სავლოქსერო კრებამ 16 პროექტი უნდა განიხი-

ლი ბავშვი შეიქნა მთელის უბანის სასაცილოდ და მასხარად; საბოქალოც გაიფიქრა და მსრუნველობისა და დარიგების სანაცვლოდ ემუხნებოდნენ; „იხტუნე და პურს გაწყვეთა“; ისიც პურისა და ხილის გულისათვის ასრულებდა ბრძანებს და ართობდა ხალხს. სტეფანე თუმცა შიმშილით არა კვდებოდა, მაგრამ იმის ცხოვრებას დიდად სისწულე ტკიბობდა. ასეთის ტანჯვა-ვაგებით, კარ-კარ სიარულით, შიმშილით ძლიერ მიიქცა ცხრა წლამდის; ამ დროს-კი ამოიხუნტა კოტე თავისუფლად. ვითომც მეზობელმა მიამარა ერთს მეზობეს და იხრდებოდა იმასთან. აქაც ბედმა უმუხბოლა საბოქალო სტეფანეს; თოთხმეტის წლისა იქნებოდა, როდესაც ზოგიერთების რჩევით და თავის ყმაწვილურის უკუთ თავი მიანება მკერფალობას. უქანასწელ დროს თუმცა ცუდის სიტყვებითა სზიარად იხსენებდა იმთა, რომელთაც მკერფალობაზედ აიღობინეს ხელი, მაგრამ რაღას უშველიდა:

მკერფალობის შემდეგ იგი ტფილისში დაუფლა მოგახარებელ ერთს ბავშვს; მაგრამ მკერფის არ მოეწონა ეს ხელობა, თუმცა-კი ორს წლიწინ აღარაბოდა თანახმა და ქუჩა-ქუჩა ჰყიდა ხელს.

სტეფანე ძალიან ლამაზი ყმაწვილი იყო და ამ სიმეგრეობით ბევრი უსიამოვნო რაღო რაღო წლიწ

ლოს და მათ შორის ჩვენთვის საყურადღებოა შემდეგი, რა სასტიკი საშუალება იმხარონ ფილოქსერის მოსახლობად და დაარსონ ქუთაისის გუბერნიის სადგურები, რომლის შემწეობითაც შეიძლებოდა ამერიკის ვაზის გაყვრება მაგისტრატურაში.

ნარკვევი

(ფრანკ-გაუზებუბან).

გაზ. „არუსკ. ველ.“-ში ამოვიკითხეთ შემდეგი ამბავი:

„ქალქ ეატრიონდარში თავი მოუკლავს ერთს ახალგაზდა ექიმ-ქალს. მიზეზი თავის მოკვლის აფიქსია... ში მ შ ი ლ ი; ექიმ ქალს სამუშაო ვერ უშოვნია და შიმშილით სიკვდილსათვის თვს მოკვლა უმჯობინებია.“

ღვინწნავთ-რა ამ სამწუხარო ამბავს ექიმთა საყურადღებოდ, ჩვენის მხრით დავსძენთ, რომ განა უმჯობესი არ იქნება ექიმებისათვის ქალქს არ ეტანებოდნენ, იმ ქალქი, სადაც უფრო ძველ და გამოცდილ ექიმთა რიცხვი „ლეგიონია“, არამედ სოფელს მიმართონ ხოლმე, სადაც საჩრისკი იმეორინა და სარგებლობასაც მერს გაუწევინ ხალხს.

უცხოეთი

ქორხს კონსტიტუცია. კორხს მეფემ თავის ქვეყანას ახალი კონსტიტუცია მიანება და თავისი წინაპრების საფლავზე დაიფიცა, რომ სასყვებით შეასრულებს მინიჭებულს უფლებათ. ასევე მოიქცა ამ 30 წლის

მეფე მძობილები გაუნდნენ. სტეფანე მოიბოთა მშვენიერად. ჩაიკვა პრეტელი სირმით მოქარგული ფოხა, სირმითვე ნაკერი ახალუხე, ერთთა შალის შლავარი, განიერი ვეცხლის ქამარი. რომელს ღუქანაოც ვკარობდა, იქ ანად გ ვისმოდა ზღრან-ღულუქის ხმა; ყოველს დღეს აუბრებელი მოქიფე ხალხი დადიოდა. სტეფანე, სხვათა შორის, იმითაც იზიდავდა მუშტარს, რომ მშვენიერი სპარსულ-არაბული ბაიათები იცოდა. კვირა-უქმობით ხომ იმის დაღუქნაში ტევა აღარ იყო; ის არა თუ დახლადრის სახელს ცხარებდა, მოქიფეთაგან დაუქნის პატრონათაც იყო მიღებული და დაიფლებდა თუ არა რაღდნსამე გუნდს მოქიფე ხალხისა, დაყენებდა თავის ადგილას სანადო მოკეპაიგებს და თითონ ხან ერთის მოქიფე გუნდს გამოიხარებდა და ხან მეორეს თავისი მომზიველის და ტკიბის ბაიათებით.

გვიდა რამდენიმე ხანი და სტეფანეც შეიჭრა ურიოდ მოქიფე ხალხის ზეჩეულებას; შეისწავლა ლივე ხრიკები ხერხა ს და გაიძო

წინად იპაონის მეფეც, როდესაც გარდასწყვიტა თავისი ქვეყანაში გერმანიული სწავლა-განათლება შემოვილა. ვაზეთ, კრიოსენ-შოპა-ს სიტყვით კონსტიტუცია შემდგის მუხლებისაგან შესდგება:

- 1) კორე თავისუფალი სახელმწიფოა. პოლიტიკა სახელმწიფოსი დაყარებული უნდა იყოს იმ რწმენაზედ, რომ იქს თავისთავად შეუძლიან ცხოვრება.
- 2) სახელმწიფო და სასახლე განცალკევებული ერთმანეთისაგან.
- 3) სახელმწიფო საქმეებს უწარმოებენ განსაკუთრებით მეფე და მინისტრები. არც დედოფალს და არც მეთვის ნათესავობას არავითარი გავლენა არა აქვთ მთავრობაზე.
- 4) თითოეულის მინისტრის სფეამო მდებობა მტკიცედ არის შემოსაზღვრული.
- 5) გარდასახილ მხოლოდ კანონის ძალით ეხდებიან.
- 6) სახელმწიფო შესავალი-გასავლის განგებდა მარტო ფრანსისა მინისტრი და პსტის-მგებელიც ის არის.
- 7) ხარჯი, რომელიც სასახლეს სჭარია, თვალსაჩინოთ შემოკლებულია, რადგანაც ზომიერების მაგალითი უნდა იყოს ხალხისთვის.
- 8) სახელმწიფოსი და სასახლის ხარჯთ-ღირსებვა წინ-და-წინვე უნდა დამზადდეს.
- 9) ნიქიერი ახალგაზდანი უნდა იგზავნიოდნენ საზღვარ-გარეთ, რათა იქ შეიძინონ სწავლა-მეცნიერება და შემდგომ სამშობლოს გამოადგინონ.
- 10) უნდა დიდგას საფუძველი ჯარის კარგად მოწყობისა.
- 11) სიცოცხლე და ქონება ერისა კანონით ხელ-შეუხებელი.

და ფულს. უმცა ხან-და-ხან უშლიდა ამხანაგი ასეთს საქიქვლად და ეუბნებოდა: „სტეფანე, ნუ შეუხრებ მაგ ბზესავით ფულს, მოავრდოე, რომ შენთვის გქონდეს ერთი ორი შაურა და მოიხმარე გაიკრების დროსაო“. მაგრამ სტეფანე ამ სიტყვებს სრულიადაც არ აქტევედა ყურადღებას თუმცა სტეფანეს მოვალეობა იყო დაუქნის მოვლა, მაგრამ ის ამ მოვალეობას არაფრად დასდევდა და უფრო თავის სძამ-ბიჭების სურვილზე დადიდა და მზად იყო იმითთვის სული და გული შეეწირა. იმას ბევრჯერ აღსრულებია ძმა-ბიჭების სურვილი, თითქმის იმხარ შეპოზხევეა-შაიკო, როდესაც მოსალოდნელი იყო რომ რაიმე უბედურება შეპოზხევეოდა, მაგრამ არაფერს არ უშინდებოდა. ძმა-ბიჭების გასახარებლად ბევრჯერ მიუხევეია, ვისაც-კი მოპრევი, თუმცა-კი თვითონაც ბევრჯერ მიბეგვია. აი, სწორედ ამავ დროს დაიშახტა „სტეფანე“, რის შემდეგაც თავი მოსწონდა. ერთის სიტყვით, თუ-კი რამ ჯილოლი მიელო,

